

INSPEL från SISP Swedish Incubators & Science Parks

U2019/02263/UH

SISP Swedish Incubators & Science Parks lämnar följande synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik.

Sammanfattning

Forsknings- och innovationspolitiken bör adressera Sveriges stora och gemensamma samhällsutmaningar tydligare och mer kraftfullt än i dag. Agenda 2030 och de globala målen anger en tydlig riktning för arbetet i såväl politik, förvaltning som näringsliv. Denna inriktning måste även genomsyra Sveriges all forskning och innovationsinfrastruktur. Särskilt vägledande bör vara Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsnation.

Ökad samverkan och samhällspåverkan är nödvändiga för att Sveriges forsknings- och innovationspolitik ska svara upp mot detta. Inte minst behövs ett ökat fokus på nyttiggörande av de kunskapstillgångar som forskningen genererar. För att nå avsedda effekter krävs ekonomiska medel, stödjande kompetens och ändamålsenliga incitamentsstrukturer, liksom utvecklad samverkan mellan nationell nivå och den kompetens som finns i de regionala innovationsmiljöerna.

SISP föreslår:

- **Förtydliga uppdraget och stärk styrningen för samverkan** mellan aktörerna i forsknings- och innovationsinfrastrukturerna.
- **Öka den nationella samordningen mellan de regionala innovationsmiljöerna** med förstärkt långsiktig finansiering genom ett statligt anslag för att skapa en hållbar, attraktiv och effektiv nationell innovationsinfrastruktur.
- **Öka effekten och effektiviteten i stödsystemet** genom att strategiska satsningar i högre utsträckning integrerar befintlig innovationsinfrastruktur bestående av inkubatorer och science parks. Som exempel kan nämnas de strategiska innovationsprogrammen, regeringens samverkansprogram och arbetet med smart specialisering.
- **Ta tillvara erfarenheten hos inkubatorer och science parks bättre än idag.** Inkubatorerna har god förmåga att bistå de strategiska innovationsprogrammen vad gäller kommersialisering och affärsutveckling. Science parks har etablerade metoder och arenor för såväl klusterutveckling som samverkan mellan akademi, stora och små bolag samt offentlig sektor.
- **Öka nyttiggörandet av kunskapstillgångarna vid våra universitet** genom förstärkta incitament hos lärosätena samt ökade eller omfördelade anslag till aktörer i det akademiska innovationsstödjande systemet med uppdrag att nyttiggöra och kommersialisera forskning.
- **Tydliggör prioriteringen av RISE:s huvuduppdrag** så att RISE söker strategisk samverkan med etablerade aktörer för gemensamma erbjudanden innan egen kompetens utvecklas.
- **Ge SISP och RISE i uppdrag att utveckla och permanenta Grow Sweden Plattform** i samverkan med relevanta aktörer och i tät dialog med tillväxtbolag.
- **Uppdra åt Sveriges science parks att utforma attraktiva erbjudanden och en effektiv uppföljning av utländska investeringar i Sverige.** Detta bör ske i samverkan med regionala Invest-organisationer, Business Sweden och RISE i syfte att främja internationella investeringar.

Ökad samverkan och samhällspåverkan för en hållbar framtid

SISP föreslår:

- **Förtydliga uppdraget och stärk styrningen för samverkan** mellan aktörerna i forsknings- och innovationsinfrastrukturerna.
- **Öka den nationella samordningen mellan de regionala innovationsmiljöerna** med förstärkt långsiktig finansiering genom ett statligt anslag för att skapa en hållbar, attraktiv och effektiv nationell innovationsinfrastruktur.

När det internationella samfundet antog Agenda 2030 och de globala utvecklingsmålen sattes riktningen för vad världens länder, företag, myndigheter, organisationer och invånare gemensamt behöver göra för att säkra den framtid vi önskar. Sverige, som ledande innovationsland, har en viktig uppgift och stora möjligheter att bidra i detta arbete. Av det skälet bör Sveriges forsknings- och innovationspolitik inriktas på att adressera våra stora samhällsutmaningar.

Våra förslag tar avstamp i detta. De ligger också väl i linje med såväl regeringens övergripande mål för forskningspolitiken som delmålet "Samverkan och samhällspåverkan ska öka."

SISP delar bilden av att det svenska forsknings- och innovationssystemet har försvagats över tid, vilket också angavs i propositionen "Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft" (prop. 2016/17:50, s.19 – 20). Det är därför ytterst angeläget att främja ett mer långsiktigt och effektivt resursanvändande i innovationsstödssystemet. Därtill behövs en starkare och tydligare samverkan mellan universitet, högskolor och det omgivande samhället.

Ökad samverkan och samhällspåverkan är nödvändigt för att forskning och innovation ska kunna bidra till att möta de stora samhällsutmaningarna, med Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen som utgångspunkt. Inte minst handlar det om att åtgärder tydligare måste inriktas mot nyttiggörande av de kunskapstillgångar som forskningen genererar.

Samverkan och nyttiggörande av forskning sker inte per automatik – det krävs ekonomiska medel, stödjande kompetens och ändamålsenliga incitamentsstrukturer för att nå avsedda effekter. SISP ser därför allvarligt på den snedfördelning i medel till forskning respektive innovationsstödjande insatser som råder i dagens system. Den neddragning av Vinnovas medel som aviseras i budgetpropositionen för 2020 (Prop. 2019/20:1) förstärker denna snedfördelning under kommande år.

En stor del av de aktörer som ska stötta nyttiggörande och samverkan kring innovation är regionalt samt lokalt finansierade och etablerade. Detta gäller inte minst den innovationsinfrastruktur som utgörs av inkubatorer och science parks. Analyser visar dock att Sverige på nationell nivå underutnyttjar den kompetens och potential som finns i de regionala innovationsmiljöerna. På grund av mycket begränsade resurser kan dessa aktörer inte fullt ut agera som den nationella infrastrukturen tillsammans gör.

SISP menar att ett ökat fokus på och ökade nationella resurser till de främjandeaktörer som stöttar innovation, etablering och tillväxt av små innovativa bolag skulle ge en större avkastning på satsade offentliga forskningsmedel, ett stärkt svenskt näringsliv och en mer effektiv offentlig sektor. Detta kräver dock ökad interaktion med befintligt näringsliv och offentlig sektor. En sådan inriktning på forsknings- och innovationspolitiken är särskilt angelägen i ljuset av en kommande lågkonjunktur och en allt mer ansträngd ekonomi i landets kommuner och regioner.

Samverkan för starka forsknings- och innovationsmiljöer

SISP föreslår:

- **Öka effekten och effektiviteten i stödsystemet** genom att strategiska satsningar i högre utsträckning integrerar befintlig innovationsinfrastruktur bestående av inkubatorer och science parks. Som exempel kan nämnas de strategiska innovationsprogrammen, regeringens samverkansprogram och arbetet med regional smart specialisering.
- **Ta tillvara erfarenheten hos inkubatorer och science parks bättre än idag.** Inkubatorerna har god förmåga att bistå de strategiska innovationsprogrammen vad gäller kommersialisering och affärsutveckling. Science parks har etablerade metoder och arenor för såväl klusterutveckling som samverkan mellan akademi, stora och små bolag samt offentlig sektor.

Av utvärderingarna av de strategiska innovationsprogrammets inledande fas framgår att programmen inledningsvis varit förhållandevis forskningstunga. I det fortsatta arbetet ges mer marknads- och implementeringsnära insatser högre fokus. Här är det angeläget att involvera befintlig innovationsinfrastruktur med kompetens, erfarenhet och beprövade metoder för att stödja detta arbete istället för att utveckla nya strukturer.

Även regionalt och lokalt perspektiv bör vägas in i de strategiska satsningarna med speciellt fokus på regionala styrkeområden (smart specialisering) samt lokala och regionala innovationsstödsaktörer. Tillsammans utgör t.ex. inkubatorer och science parks en viktig infrastruktur för utveckling och tillväxt på liknande sätt som vägar och järnvägar är kritisk infrastruktur såväl lokalt, regionalt som nationellt.

Flera aktörer skulle ha stor nytta av mer samordnade insatser, stärkt och strategiskt erfarenhetsutbyte samt bättre uppföljning och utveckling av skalbara metoder. I 2016 års forsknings- och innovationspolitiska proposition skriver regeringen följande:

”För att säkerställa att Sverige även fortsättningsvis är en stark forsknings- och innovationsnation behövs ett väl fungerande ekosystem där forskningsinstitut, näringsliv, lärosäten och övrig offentlig sektor samverkar. Genom att olika aktörer använder och tillvaratar varandras styrkor kan starka gränsöverskridande forsknings- och innovationsmiljöer skapas och samhällsutmaningarna mötas.” (s.123)

”Innovationsstödssystemet skapar förutsättningar för att idéer i tidiga utvecklingsskeden kan komma vidare i kommersialiseringprocessen. Systemet kan även bidra till att ett effektivt flöde av idéer mellan aktörer inom innovationsstödssystemet säkerställs.” (s. 135)

En ökad samverkan bidrar till att identifiera glapp och överlapp i de olika aktörernas erbjudanden så att tillgängliga medel kan nyttjas mer effektivt. Eftersom internationella nätverk och innovationsmiljöer ofta hanteras enskilt utifrån respektive regions och organisations egna kapaciteter finns det även ett starkt behov av att stärka den internationella dimensionen. Genom att etablera ett starkt samordnat svenskt team skapas bättre förutsättningar för innovatörer, entreprenörer och företag över hela skalan av små och medelstora företag.

Samtliga innovationsmiljöer och främjandeaktörer behöver därtill tydliggöra sina tjänster inom hållbarhet och Agenda 2030 för att i sin tur än bättre kunna stötta företagets utveckling. Här behövs metodutveckling och mer specifik rådgivningsstruktur.

Efterfrågan på olika insatser från SISP:s nätverk och medlemmar har ökat kraftigt, till en nivå där det är svårt för oss att möta efterfrågan. Detta beror bland annat på ett fragmenterat stödsystem. Det behövs bättre koordinering och långsiktighet i insatser, liksom ett mer strategiskt arbete kring

innovation och kommersialisering av produkter och tjänster. Genom ett mer transformativt innovationssystem kan Sveriges konkurrenskraft stärkas.

Innovationsstödssystemet i Sverige behöver förbättrade verktyg och en samordnad struktur för att öka jämställdhet och mångfald i hela kedjan från forskning till tillväxtfas, vilket också ligger i linje med ambitionerna i Agenda 2030. I ett sådant arbete ingår bl.a. talangattraktion och bättre matchning mellan studenter och företag i tidiga skeden.

SISP med samarbetspartners, bl.a. RISE tillsammans med Vinnova och Tillväxtverket, har undersökt och identifierat förutsättningar för ett utökat och breddat samarbete i innovationsstödssystemet. Arbetet visar tydligt att det finns en outnyttjad potential i systemet, vilken kan tas tillvara genom att samordningen mellan främjandeaktörerna liksom arbetsspecialiseringen ökar. Ambitionen är att samla de projekt som Vinnova och Tillväxtverket finansierar, med fokus på den akademiska värdekedjan från forskning till växande bolag. Utifrån det kan sedan samordningen med övriga främjandeaktörer utvecklas.

Slutsatserna från vårt arbete har formulerats i projektet "Sweden Innovation Arena", för vilket SISP nu söker medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Målet med projektet är att öka effektiviteten i innovationsstödssystemet, för att på så vis skapa förutsättningar för fler innovativa och hållbara växande företag. Dessa kan i sin tur bistå till ökad innovationskraft hos befintligt näringsliv och offentlig sektor.

Samverkan för nyttiggörande av kunskapstillgångar (ROI av forskningsinvesteringar)

SISP föreslår:

- **Öka nyttiggörandet av kunskapstillgångarna vid våra universitet** genom förstärkta incitament hos lärosätena samt ökade eller omfördelade anslag till aktörer i det akademiska innovationsstödjande systemet med uppdrag att nyttiggöra och kommersialisera forskning.

Den samverkan som sker mellan inkubatorer, science parks och andra innovationsstödjande aktörer i lärosätensnära miljöer (framförallt innovationskontor och holdingbolag) påverkas av att många av dessa aktörer inte har tillräckliga resurser för att ge det stöd som det finns potential för.

Konsekvensen blir att Sverige inte fullt ut tar tillvara värdet i de kunskapstillgångar som forskningen vid universitet och högskolor genererar.

Behovet är stort av både ökade anslag till aktörer i det innovationsstödjande systemet och förstärkta incitament att nyttiggöra kunskapstillgångarna vid våra universitet och högskolor. Först då kan potentialen i det svenska lärosätensnära ekosystemet för forskning och innovation realiseras. SISP välkomnar därför den utredning om ett utvecklat innovationsstöd vid universitet och högskolor som regeringen tillsatte i oktober 2019, och ser fram emot att bidra i utredningens arbete.

Samverkan för kompletterande kompetenser

SISP föreslår:

- **Tydliggör prioriteringen av RISE:s huvuduppdrag** så att RISE söker strategisk samverkan med etablerade aktörer för gemensamma erbjudanden innan egen kompetens utvecklas inom kompletterande områden.

Ytterligare en utmaning i samverkan med övriga aktörer i innovationsstödssystemen är dessa aktörers avvägningar mellan att använda och tillvarata varandras styrkor och att bygga upp egen expertis inom många olika områden. En viktig samverkanspart för SISP och dess medlemmar är RISE, vars huvuduppgift är att utveckla nya tillämpningar, testa och verifiera ny teknik och nya lösningar, bidra till SMF:s tillgång till ny teknik och kunskap samt utveckla företagens teknologiska absorptionsförmåga och innovationskapacitet.

SISP noterar dock att RISE har ambitionen att utveckla och erbjuda egen kompetens inom ett antal områden där det redan finns etablerade aktörer med god kompetens och offentlig finansiering. Det gäller inte minst expertis inom affärsutveckling, samhällstransformation och matchning mellan startups och stora bolag – områden där det redan finns såväl tydliga uppdrag som lång erfarenhet och hög kompetens hos Sveriges inkubatorer och science parks.

Jämfört med andra europeiska forskningsinstitut har RISE ett ovanligt brett tjänsteutbud. Men de höga ambitionerna innebär en risk att RISE tappar fokus på sin huvuduppgift och därmed den avsedda spetskvaliteten i denna.

Den innovationsinfrastruktur som SISP:s medlemmar utgör, med fokus på affärsutveckling och kommersialisering, är ett viktigt komplement till RISE:s huvuduppdrag inom tillämpad forskning, tekniskt utvecklingsarbete och verifiering, certifiering samt test- och demonstrationsanläggningar. För ett effektivt innovationsstödssystem är det angeläget att denna komplementaritet utvecklas, snarare än att dubbla strukturer byggs upp. Det är därför angeläget att fortsatt utveckla samverkan mellan SISP och RISE.

Samarbete för uppskalning av startups i Sverige: Grow Sweden Platform

SISP föreslår:

- **Ge SISP och RISE i uppdrag att utveckla och permanenta Grow Sweden Platform** i samverkan med relevanta aktörer och i tät dialog med tillväxtbolag.

Alltför få innovativa bolag stannar, utvecklas och växer i Sverige. Ska välstånd och konkurrenskraft sträkas är det centralt att fler framgångsrika startups väljer att skala upp och växa med Sverige som bas. Brist på kompetens, tillgång till kapital och en svår bostadsmarknad är sedan länge kända hinder för tillväxtbolagen. Men det går att koordinera resurserna i det svenska innovationssystemet så att effekten för bolagens tillväxt stärks. I Sveriges ekosystem finns väl utvecklade tjänster och resurser för att stötta bolagen, dessa resurser nyttjas dock inte fullt ut av skalande bolag.

RISE och SISP har gemensamt tagit initiativ till Grow Sweden Platform, en satsning för att på nationell nivå samordna innovationssystemets olika erbjudanden. Syftet är att erbjuda skalande tillväxtbolag i olika faser anpassat och behovsdrivet stöd. Plattformen bygger på ett helhetsperspektiv utifrån ett bolags behov under utvecklingsresan från idé till växande och konkurrenskraftigt bolag.

SISP och RISE har inlett arbetet med att bygga upp Grow Sweden Platform, i nära dialog med Näringsdepartementet, Energimyndigheten och Vinnova samt utvalda aktörer inom innovationssystemet. Detta arbete bör utvecklas och permanentas.

Samverkan för att attrahera internationella etableringar

SISP föreslår:

- **Uppdra åt Sveriges science parks att utforma attraktiva erbjudande och en effektiv uppföljning av utländska investeringar i Sverige.** Detta bör ske i samverkan med regionala Invest-organisationer, Business Sweden och RISE i syfte att främja internationella investeringar.

Idag investerar alltför få internationella företag i forskning och utveckling i Sverige och för att få fler FoU-intensiva företag att investera i Sverige krävs gynnsamma förutsättningar. Några av de viktigaste är tillgång till kompetens och test- och demonstrationsmiljöer, ett attraktivt ekosystem av framgångsrika entreprenörer och innovationssystemaktörer samt en enklare väg in.

Sveriges innovationsstödssystem har av många konstaterats vara fragmentiserat och följaktligen svårnavigerat. Det kan vara resurskrävande att som utländskt bolag eller investerare hitta rätt bolag eller landningsplats.

Sveriges science parks är ofta ansedda som attraktiva och kvalitetssäkrade landningsplatser för internationella etableringar i Sverige. De erbjuder en bra grogrund med finansiella, juridiska, marknads- och allmänna affärsutvecklingstjänster baserat på egna och övriga systemstödsaktörers erbjudanden. De utgör dessutom fysiska etableringsmiljöer och skyltfönster för vad en region kan erbjuda utifrån regionala styrkeområden och kompetenser samt ger en överblick över regionens startups och tillväxtbolag med innovativa och skalbara affärsidéer för en internationell marknad.

Science parks har dessutom god överblick över regionala talang- och investeringsbehov och initierar eller koordinerar ofta olika typer av konkreta aktiviteter och insatser för att attrahera både talang och ny- och tilläggsinvesteringar till det regionala näringslivet. Där finns även en hög koncentration av bolag som redan är internationaliserade och som kan bidra med kollegial inspiration och rådgivning, liksom möjligheter till konkreta exportaffärer för inhemska bolag.

En väsentlig andel av de bolag som är verksamma i science parks har befintliga utländska ägare som tillkommit genom nyetablering av verksamhet eller genom förvärv. Sveriges science parks har en direkt kontakt med de företag som finns i innovationsmiljön. Det ger en unik möjlighet att etablera effektiv eftervård av företag med utländska ägare.

För att öka den regionala och nationella attraktionskraften för utländska investerare, som antingen vill etablera nya verksamheter med ett högt förädlingsvärde i Sverige eller investera i befintliga verksamheter, krävs ett attraktivt värdeerbjudande baserat dels på landets styrkeområden, dels på mottagarkapacitet i form av ett väl utvecklat landningserbjudande inklusive en effektiv uppföljning och eftervård.

Om SISP

Swedish Incubators & Science Parks (SISP) är en medlemsbaserad intresseorganisation för Sveriges inkubatorer och science parks. SISP har under flera år stöttat dessa regionala innovationsstrukturer och miljöer genom framförallt erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och nationell samverkan. Tillsammans utgör medlemmarna en nationell innovationsinfrastruktur.

SISPs uppdrag är att främja och stärka innovationsaktörers förmåga att generera nya kunskapsintensiva företag, stimulera tillväxt i befintliga företag, öka effektiviteten hos offentlig sektor och attrahera investeringar. Svenska inkubatorer och science parks ska vara ledande gällande tillväxtfrämjande processer och därigenom bidra till att Sverige är ledande i Europa på tillväxt av kunskapsintensiva företag.

SISP har utvecklats till en viktig central nod i det svenska innovationssystemet med en unik möjlighet att på ett systematiskt och effektivt sätt nå ut till stora delar av hela det svenska innovationssystemet. Tillsammans med sina medlemmar utgör SISP en nationell infrastruktur bestående av en nationell kontaktpunkt och intermediär i kombination med regionala utförare och högskolenära, attraktiva innovationsmiljöer. Aktörernas insatser är marknadskompletterande och centrala funktioner i regionala innovationsstrategier.

Sammantaget bidrar SISP-nätverket till

- nyttiggörande av forskning
- bättre förutsättningar för företagande
- hållbar näringslivsförnyelse och tillväxt
- regional utveckling
- ökad internationell attraktionskraft

SISP-nätverket bidrar till näringslivsförnyelse och samhällstransformation genom att bidra till fler kunskapsintensiva företag och stärkt förnyelseförmåga hos såväl offentlig sektor som i näringslivet. Sammantaget bidrar detta till att stärka både regionernas och Sveriges attraktions- och konkurrenskraft.

SISP:s medlemmar stöttar från idé till växande bolag, driver mötesplatser och offentlig-privat samverkan samt underlättar för små bolag att interagera och leverera till offentlig och privat sektor. Science parks stärker samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor. Inkubatorer bidrar till kommersialisering genom att stötta idébärare/entreprenörer att bygga nya innovativa bolag med tydlig koppling till Agenda2030.

Stockholm 31 oktober, 2019

Kajsa Hedberg

VD, SISP Swedish Incubators & Science Parks